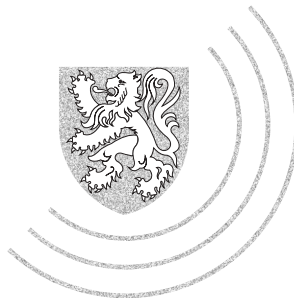

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

4 november 2002

BELEIDSBRIEF

Planning en Statistiek

Beleidsprioriteiten 2002-2003

ingediend door de heer Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie

INHOUD

	Blz.
I. OVERZICHT VAN REALISATIES	3
1. Beter structureren en coördineren van het statistiekbeleid in Vlaanderen	3
2. Prioriteit voor aanmaak van statistieken voor beleidsmonitoring	6
3. Internationaal vergelijkbare statistieken en productie van referentiestatistieken	7
4. Beter gebruik van kwaliteitsvolle statistieken	8
5. Ondersteunende middelen	10
II. NIEUWE BELEID 2003	11
1. Het versterken van het eenloketstatistiek	11
2. Beleidsmonitoring op strategisch niveau	12
3. Het uitbouwen van een performant kwaliteitszorg systeem	12
4. Operationalisatie van de regionale inputoutputtabel	13
5. Vlaanderen een plaats geven in het nationale en internationale statistisch systeem	14
6. Een performant gemeenschappelijk datawarehousenetwerk	15
III. OVERZICHT VOLGENS DOELSTELLINGEN BELEIDSNOTA STATISTIEK	16

I. OVERZICHT VAN REALISATIES

Aansluitend bij de traditie van vorige beleidsbrieven, wordt het overzicht van recente realisaties en prestaties geordend volgens de strategische doelen die in de beleidsnota Statistiek werden vooropgesteld.

Deze ordening is een logisch gevolg van de wijze van beleidsuitvoering die erop gericht is de beschikbare middelen bij prioriteit te oriënteren in functie van de outputs en effecten die de overheid gedurende de lopende regeerperiode wil bereiken.

1. *Beter structureren en coördineren van het statistiekbeleid in Vlaanderen*

Tegen eind 2000 stelt de Vlaamse regering een eerste overlegd statistisch meerjarenprogramma vast teneinde de Vlaamse statistische initiatieven beter te structureren, te coördineren en bij te dragen tot een klantgerichte ontsluiting van de statistieken via eenloketstatistiek.

Vlaams Statistisch Meerjarenprogramma (SMP)

De methode van een statistisch meerjarenprogramma (SMP) sluit aan bij de beleidsaanpak in andere landen met een sterke statistiektraditie zoals Groot-Brittanie. In het meerjarenprogramma wordt per beleidsdomein een overzicht van de behoeften aan regionale statistieken gegeven en wordt een voorlopige inventaris samengesteld van geplande initiatieven inzake de ontsluiting en de verspreiding van gegevens en van de benodigde ondersteunende middelen (personeel, budget, ICT).

In 2001 werd meteen van start gegaan met de verdere uitvoering van het meerjarenprogramma. Voor een negental beleidsdomeinen (statistiek, werkgelegenheid, personeelsfunctie, mobiliteit, energie, economie, landbouw, toerisme en wonen) werd een actieprogramma opgesteld met de vermelding van de nieuwe statistiekreeksen die de betrokken diensten de komende twee jaar zullen aanmaken in functie van prioritaire informatiebehoeften voor het beleid van de Vlaamse regering (monitoring van beleidseffecten, bijdrage aan (inter)nationale rapporteringverplichtingen, benchmarking,...). In 2002 worden nog eens 10 domeinen onder de loop genomen. In oktober 2002 worden de nieuwe actieprogramma's voor de beleidsdomeinen welzijn en gezondheid, onderwijs en vorming, cultuur en jeugd, sport, ruimtelijke ordening, buitenlands beleid, wetenschapsbeleid, leefmilieu, media, financiën en begroting, en tenslotte binnenlandse aangelegenheden voorgelegd aan de Vlaamse regering met de bedoeling haar engagement te bekomen om het statistisch deficit in Vlaanderen zo spoedig mogelijk weg te werken.

De tweede golf van actieprogramma's stelt de aanmaak van ruim 150 nieuwe of grondig te herwerken statistiekreeksen voorop. De uitvoering ervan wordt nog voorzien tijdens de lopende regeerperiode.

In het najaar 2002 vindt eveneens zoals aangekondigd een eerste opvolgingsrapportering van de actieprogramma's uit fase I plaats.

Algemene vaststellingen bij de eerste golf van statistische actieprogramma's zijn:

- De uitvoering van ongeveer de helft van de aangekondigde reeksen verloopt volgens het overeengekomen stappenplan;

- de helft van de aangekondigde initiatieven resulteerde reeds effectief in statistiekreeksen;
- de vertragingen kunnen ingeval van voorafgaand surveyonderzoek verklaard worden door een onvoorziën langere duurtijd bij het veldwerk en bijkomende acties vereist om de respons te verhogen (vb PASO enquête) of door informaticaproblemen bij decentrale invoer of koppeling van grote bestanden (vb HYDRA);
- in een aantal domeinen heeft men bewust een aantal voorstellen ingetrokken omdat de beleidsrelevantie gewijzigd was (vb landbouw). Bij de programmatie fase II worden nieuwe voorstellen geformuleerd;
- de dataverzameling blijft in bepaalde beleidsdomeinen problematisch door het ontbreken van competenties en mankracht. Het opstarten en operationeel maken van bepaalde studiecellen vordert langzaam.

Eenloketstatistiek

De bedoeling van een eenloketstatistiek is de regelmatige statistiekgebruiker op een snelle manier te loodsen naar deze informatie die hij nodig heeft.

Het éénloket statistiek richt zich in eerste plaats tot de Vlaamse overheid en haar ondersteunende diensten. De informatiebehoefte wordt afgeleid uit de gestructureerde bevraging in het kader van het Statistisch Meerjarenprogramma en uit de ad hoc vragen die gesteld worden door de doelgroep (parlementaire vragen, cijfers voor onderbouwing van beleidsadviezen...)

De gegevens worden verzameld via een breed netwerk binnen de diensten van het ministerie en door afspraken met andere statistiekleveranciers, zowel in de publieke als de privé-sector. Bovendien is het de bedoeling meer en meer primaire gegevens te verzamelen onder meer met behulp van surveyonderzoek.

De ontsluiting van de informatie gebeurt via meerdere kanalen: elektronisch met zoekmogelijkheden via de website van de administratie Planning en Statistiek, interactief via het APS-datawarehouse en gestandaardiseerd in rapporten zoals VRIND (Vlaamse Regionale Indicatoren)

In 2002 heeft de website van de administratie Planning en Statistiek een totale redesign ondergaan (vroeger www.vlaanderen.be/statistiek is nu www.vlaanderen.be/aps geworden) In eerste instantie is het informatieaanbod verruimd en volgens een eenduidige systematiek herschikt. Naast een kenniscentrum statistiek zijn er ook subportals opgestart met velerlei nuttige gegevens over de in de Vlaamse overheid uitgevoerde surveys, goede praktijkvoorbeelden en nuttige info over methodieken inzake strategisch management. Door dit veelzijdig informatieaanbod is de website een onmisbaar instrument voor al wie met beleidsvoorbereiding en -opvolging bezig is.

Er is evenwel nog meer. Door de openstelling van het APS-datawarehouse (APS_DWH) via de APS-website is de interactiviteit met de statistiekgebruiker nog verder versterkt en is een nieuw instrument beschikbaar in de uitbouw van de noodzakelijke digitale basisinfrastructuur voor de Vlaamse regionale statistieken. De interactiviteit is functie van de toegekende gebruiksrechten. Naargelang die rechten is er de mogelijkheid standaardrapporten te lezen, subsets van data's zelf aan te maken, die subsets zelf te bewerken en bijkomende gegevens eraan te koppelen. Ook kan men zelf standaardrapporten aanmaken en die dan binnen de eigen organisatie als te consulteren rapporten ter beschikking stellen.

Voor een goede werking van een éénloket is de organisatie van een performante helpdesk onontbeerlijk. De administratie Planning en Statistiek heeft de voorbije jaren dan ook geïnvesteerd in de bemanning en interne organisatie van haar helpdesk.

Overleg met andere statistiekinstanties

Zowel het Statistisch Meerjarenprogramma als het eenloketstatistiek tonen in toenemende mate de behoefte aan goede samenwerking met verschillende statistiekinstanties.

In 2002 kwam er op ambtelijk niveau een doorbraak in de samenwerking met de twee andere regionale statistiekdiensten, namelijk met de statistiekdienst van het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijke gewest en met de Services des Etudes et de la Statistique van het Waalse Gewest. De samenwerking leidt niet enkel tot een grotere openheid en transparantie maar ook tot een (informeel) regionaal overleg. Dit kreeg concreet gestalte in het uitbrengen van een gemeenschappelijk overlegd advies over het ontwerp van statistiekwet, een gemeenschappelijk eisenbundel gericht aan het NIS met het oog op een betere en snellere toegankelijkheid van databestanden, de vraag naar grotere betrokkenheid bij de voorbereiding en bijsturing van enquêtes (vb SILC inkomensenquête, structuurenquête bij bedrijven, EAK arbeidskrachtentelling....)

De grotere druk vanuit de regio's werd in 2002 gelukkig ook beantwoord met een grotere openheid van het Nationaal Instituut voor de Statistiek die bij wet de opdracht heeft de coördinatie van de statistiek op zich te nemen. De gewesten werden uitgenodigd deel te nemen aan meerdere werkgroepen die door de Hoge Raad voor de Statistiek werden in het leven geroepen om specifieke vraagstukken te onderzoeken.

De vraag naar een meer structurele oplossing van het probleem kreeg eveneens gehoor. Er is een aanzet gegeven tot een structurele samenwerking op basis van een Belgisch statistisch meerjarenprogramma. In het najaar van 2002 werd een inventaris opgesteld van alle beschikbare statistiekreeksen op federaal en gewestelijk niveau en werd een volledige oplijsting gemaakt van alle te verwachten vragen inzake statistieken maar ook vragen inzake coördinatie van nomenclaturen en richtlijnen inzake databasebeheer.

De behoeften langs Vlaamse kant werden omschreven op basis van de actieprogramma's die in het kader van het Vlaams Statistisch Meerjarenprogramma werden opgesteld, de vragen vanwege de sociale partners (zie de Boordtabel Vlaanderen van de SERV), de vastgestelde lacunes bij internationale rapportering.

Het overzicht van de "as is"-situatie en de "to be"-vragen, vormt de basis voor het overleg tussen de statistiekinstanties maar ook met de sociale partners en onderzoeksinstituten die deel uitmaken van de Hoge Raad voor de Statistiek.

Te verwachten knelpunten zijn: benodigde middelen voor uitvoering van registraties en enquêtes, de ontsluiting in relatie tot de correcte toepassing van de wet op de bescherming van persoonsgegevens. Oplossingen zullen worden gezocht in de gemeenschappelijke financiering van projecten en de accreditering van de regionale statistiekinstanties als volwaardige partners in het Belgisch statistisch systeem.

Eind 2002 werd eveneens de samenstelling van de Hoge Raad voor de Statistiek vernieuwd voor een periode van 4 jaar met name van 2002 tot 2006. De Vlaamse regering mocht zoals de andere gewesten drie vertegenwoordigers aanduiden om samen met academici en de sociale partners adviezen te formuleren over het statistische beleid (aard van onderzoeken, toegepaste methoden, verplicht karakter,...) in België en de werkzaamheden van het NIS.

INDICATOREN**1. Uitvoeringsgraad van het SMP****Fase I**

Aantal aangekondigde nieuwe reeksen: 101 reeksen (9 domeinen)

Waarvan conform het stappenplan: 46%

Waarvan statistieken beschikbaar: 52%

Fase II

Aantal aangekondigde nieuwe reeksen: 153 reeksen (10 domeinen)

2. Websitetrafiek

Stijging van bezoekersaantal van APS-website.

Maandgemiddelde 1999: 18.152 clicks

2000: 33.222 clicks

2001: 51.186 clicks

eerste 5 maanden* 2002: 76.406 clicks

**De telling is voorlopig gestopt omwille van de reorganisatie van de website en het feit dat de zoekrobots nog niet allemaal de link hebben gelegd naar de nieuwe URL*

3 Aanbod statistiekreeksen door Vlaamse overheden geproduceerd en/of grondig bewerkt voor eigen informatiebehoeften

2002: 433 (inventaris gebaseerd op aanbod APS-website)

2. Prioriteit voor aanmaak van statistieken voor beleidsmonitoring

De ontbrekende statistieken voor de opvolging van de beleidseffecten zoals gedefinieerd in de beleidsnota's of plannen van de Vlaamse overheden, worden bij prioriteit en op gecoördineerde wijze aangemaakt.

Er worden binnen het ministerie steeds meer inspanningen gedaan inzake beleidsopvolging. Deze hebben zowel betrekking op de opvolging van de strategische doelen en maatschappelijk verwachte effecten (op strategisch niveau) als op het meten van efficiëntie en effectiviteit op het meso- en microniveau. Deze evolutie is gekoppeld aan het meer algemeen toepassen van strategische planningsmethoden en van managementinstrumenten op het operationele niveau met bijzondere aandacht voor integrale kwaliteitszorg.

De huidige tekortkomingen zijn het gebrekkig opslaan van de gegevens, het niet-systematisch inbouwen van de monitoring in de basisactiviteiten waardoor extra personeel moet worden ingezet en het proces niet altijd wordt volgehouden, de beperkte bekendheid en het draagvlak bij de ruimere laag van het middenkader, het onvoldoende of nog niet gebruiken van de resultaten van de monitoring bij de beleidsevaluatie en de voorbereiding van een volgende beleidscyclus (onderdeel van globale omgevingsanalyse).

Op het centrale niveau is door de administratie Planning en Statistiek een beleidsmonitoringproject opgezet waarbij alle departementen betrokken worden. De databank bevat momenteel 741 indicatoren waarvan 81% gekoppeld is aan een Exceltabel met statistieken. Iedere indicator is een verdere operationalisatie van de eerder gevalideerde beleidsdoelen. Tot op heden is er een beperkte toegang tot de databank omdat het in sommige gevallen nog om nulmetingen gaat, de definities van de indicatoren onvoldoende stabiel zijn of de kabinetten de gegevens eerst zelf willen zien en

interpreteren. De indicatoren worden evenwel progressief openbaar gemaakt door het gebruik ervan in de beleidsbrieven of in standaardrapporteringen zoals VRIND. In 2002 is naast de deelname aan (inter)nationale rapporteringen voor het eerst ook werk gemaakt van een strategische opvolging van de 21 doelstellingen die door de regering en de sociale partners in het voorjaar 2001 zijn overeengekomen in het Pact van Vilvoorde.

INDICATOREN

1. *Aandeel domeinen waarvoor beleidsindicatoren werden gedefinieerd:*

2000: 46,1% (2 op 26)
2001: 88,4% (23 op 26)
2002: 92,3% (24 op 26)

2. *Aandeel beleidsindicatoren dat systematisch wordt opgevolgd:*

2000: 15,6%
2001: 59,8% (433 reeksen op 724 gedefinieerde indicatoren)
2002: 81,4% (603 reeksen op 741 gedefinieerde indicatoren)

3. *Internationaal vergelijkbare statistieken en productie van referentiestatistieken*

Ten behoeve van de Vlaamse overheid wordt het aanbod aan vergelijkbare referentiestatistieken inzake de demografische, de socio-economische, de budgettaire en sociaal-culturele beleidscontext zodanig uitgebreid dat Vlaanderen daarin gemiddeld even performant is als haar internationale omgeving.

Benchmarking is een methode die steeds vaker wordt toegepast in het management waarbij prestaties in andere landen of regio's als referentiekader of als streefdoel worden gebruikt voor zijn eigen beleid.

Vlaanderen wil zich positioneren op heel wat maatschappelijk relevante vlakken onder meer in het kader van internationale verdragen zoals het verdrag van Rio en Johannesburg (duurzaamheid) en het verdrag van Peking (vrouwenrechten en gelijke kansen risicogroepen), in het kader van Europese verdragen zoals de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren, de Europese Top van Maastricht (budgettaire norm), de Top van Lissabon (economie, arbeidsmarkt, sociale inclusie, milieu, energie) of in het kader van federale rapporteringen (vb. Jaarverslag Armoede).

Deze oefeningen inzake benchmarking wijzen op het tekort aan gevalideerde statistieken op regionaal niveau. Knelpunten zijn het feit dat Vlaanderen onvoldoende of niet wordt betrokken bij de internationale gesprekken waardoor we geconfronteerd worden met voldongen feiten over wijziging van definities, uitbreiding of annulering van de set van indicatoren, onvoldoende steekproefgrootte van internationale surveys om representatief te zijn tot op het regionale niveau, de verspreiding van de informatie over verschillende beleidsniveaus of statistiekinstanties waardoor complexere indicatoren moeilijk berekenbaar zijn (bv. modal split trein, luchtverkeer, internationale zeehaventrafiek).

Toch is er vooruitgang geboekt. De belangrijkste internationaal vergelijkbare indicatoren uit de hiervoor opgesomde rapporteringen worden gebundeld in de publicatie Profiel Vlaanderen die jaarlijks door de administratie Planning en Statistiek in het najaar wordt uitgegeven en waarvan de statistiekreeksen te vinden zijn op de APS-website.

INDICATOREN

1. *Internationaal vergelijkbare statistieken*
Daling van ontbrekende Vlaamse statistieken voor benchmarking indicatoren Top van Lissabon:
2000: 80,0% (28 op 35)
2001: 40,0% (14 op 35)
2002: 33,3% (14 op 42)
2. *Tijdig aanbod van Vlaamse cijfers in internationale statistiekpublicatie (Eurostat/regio)*
Laatst beschikbare data m.b.t. Vlaanderen zijn van hetzelfde jaar als andere regio's:
1999: 57% → achterstand voor demografie, O&O, energie, transport en economie
2000: 71%
2001: 65% → achterstand voor O&O, energie, transport en economie

4. Beter gebruik van kwaliteitsvolle statistieken

De Vlaamse overheid maakt bij haar beleidsvoering in toenemende mate gebruik van verantwoord en optimaal gevalideerde statistieken.

Statistiek is geen doel op zich. Het staat ten dienste van een goed beheer en beleid. Er werd reeds uitvoerig ingegaan op het gebruik van statistieken bij de monitoring. Met behulp van regressieberekeningen, prognosetechnieken... kunnen kansen op het zich manifesteren van bepaalde verschijnselen worden berekend indien bepaalde prediktoren zijn gekend. Met econometrische modellen zoals de regionale inputoutputtabellen kunnen simulaties worden gemaakt van te verwachten effecten bij invoeren of stopzetten van maatregelen.

Tot op heden werd door de Vlaamse overheid nog maar in beperkte mate gebruik gemaakt van statistische technieken om het beleidsvoorbereidend werk te ondersteunen. Bij de milieubeleidplanning wordt uitgegaan van een eigen bevolkingsprognose (in samenwerking met het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudien). In andere gevallen wordt gebruik gemaakt van bestaande studies die door het NIS, het Federaal Planbureau en andere instanties worden gemaakt.

Regionale inputoutput

In september 2000 werd een wetenschappelijk rapport (in kader van beleidsgericht onderzoeksprogramma) uitgebracht over de mogelijke uitbouw van Vlaamse regionale rekeningen. Het rapport bevatte aanbevelingen op korte termijn en op langere termijn. Op korte termijn wordt geopteerd om de federale inputoutputtabel die in 2003 zal verschijnen op basis van de nieuwe ESR95-nomenclatuur (opdracht voor de Nationale Bank van België) te ventileren naar de regio's.

Hiervoor is bijkomende informatie nodig met betrekking tot een aantal economische parameters tot op het niveau van de vestigingen zodat een regionale ventilatie kan geschat worden. Om deze reden werd aan de geplande PASO enquête bij de bedrijven een beperkte module met vragen over omzet, aankopen, toegevoegde waarde en investeringen toegevoegd. De resultaten worden tegen eind 2002 verwacht.

Kwaliteitszorg statistiek

Aangezien de Vlaamse overheid gekozen heeft voor een decentraal model voor de gegevensinzameling en databeheer, is het van belang dat op iedere dienst ambtenaren aanwezig zijn met voldoende basiskennis inzake statistiek. Daarom organiseert de administratie Planning en statistiek regelmatig opleidingen statistiek. De diensten kunnen steeds beroep doen op een statistisch expert voor complexere analyses.

Ook binnen de administratie Planning en Statistiek werd in 2002 bijzondere aandacht besteed aan de correcte toepassing van statistische methoden en voorstellingswijzen bij eigen publicaties (Stativaria) en werden kwaliteitskringen of leescomités opgezet met inhoudelijke en technisch inhoudelijk deskundigen.

Kwaliteitszorg surveyonderzoek

In 2002 werd extra aandacht besteed aan het kwaliteitsvol verloop van surveyonderzoek. Er werd immers vastgesteld dat de diensten in toenemende mate gebruik maken van de methode van het bevragen van een representatieve groep op basis van een aselechte steekproef geselecteerd, en dit met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst. Sedert het aantreden van deze regering werden er meer dan 166 surveys georganiseerd in opdracht van de Vlaamse overheid. Het gaat zowel over klantentevredenheidsonderzoeken in het kader van de IKZ die de Vlaamse overheid besteedt aan haar dienstverlening, als over behoeftenonderzoek bij doelgroepen en inzameling van informatie over feitelijke situatie en gedragingen. In de meeste gevallen werd het veldwerk uitbesteed aan een enquêtebureau. Alarmerend is de vaststelling dat vaak het hele proces extern verloopt waardoor er onvoldoende methodologische kennis en ervaring wordt opgebouwd binnen het ministerie en cruciale fasen zoals het formuleren van de onderzoeksvragen onvoldoende worden gestuurd en gedragen door de opdrachtgever. Om de beleidsvoorbereidende capaciteit van de diensten te versterken, werd door de administratie Planning en Statistiek een handleiding met kwaliteitsrichtlijnen opgesteld en werd voor alle geïnteresseerde ambtenaren een infosessie georganiseerd. Deze handleiding bevat ook minimale afspraken die met een onderzoeksinstelling of een enquêtebureau moeten gemaakt worden om de kwaliteit van de survey te garanderen.

De administratie Planning en Statistiek is door de Vlaamse regering aangesteld als meldpunt voor surveyonderzoeken in opdracht van de regering. De inventaris van de thema's, de beoogde doelgroepen, de periodiciteit en de opdrachtgever zijn terug te vinden op de APS-website. Met toestemming van de opdrachtgever worden ook de databestanden elektronisch aangeboden. De bedoeling is het bestaande materiaal maximaal te benutten en in de toekomst partners te zoeken voor het gemeenschappelijk opzetten van surveys waardoor meteen ook kosten kunnen worden uitgespaard. APS bewaakt de toepassing van de wet op de privacy en kijkt toe op de kwaliteit van het onderzoek. Dit meldpunt past binnen de filosofie van het dereguleringsmanagement en wil bedrijven, organisaties en burgers enkel bijkomende informatie vragen die niet uit andere administratieve registers is te halen.

Statistiek nieuwkomers

APS werkte in 2002 het strategisch project 'statistiek nieuwkomers' af. Dankzij een intense samenwerking met zowel de federale instanties (Rijksregister, Dienst vreemdelingenzaken)

als de Vlaamse belanghebbenden (cel Inburgering van de administratie Gezin en Maatschappelijke Welzijn, de diensten bevolking en burgerlijke stand van de gemeenten) is er momenteel een werkbaar jaarstatistiek beschikbaar van het aantal volgmigranten, erkende politieke vluchtelingen en ontvankelijke verklaarde asielzoekers die in het Vlaamse gewest gedomicilieerd zijn.

5. Ondersteunende middelen

Werving van experts

Om het interne competentieniveau te versterken, werden in 2002 drie experts aangeworven in de administratie Planning en Statistiek.

De statisticus zal mede instaan voor het conceptueel uitwerken van een kwaliteitsbeleid en Vlaanderen hiermee laten aansluiten bij de internationale beweging, waarbij via auditing en procesevaluatie technieken de betrouwbaarheid, geldigheid, vergelijkbaarheid, relevantie... van de officiële statistieken worden gescreend en concrete aanbevelingen ter verbetering worden aangereikt vanuit een autoriteit inzake statistiek.

De survey-expert zal er zorg voor dragen dat de onderzoeken in opdracht van de Vlaamse regering beantwoorden aan hoge normen inzake methodologie van het sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

De expert beleidsevaluatie zal via vergelijkend onderzoek een kader ontwerpen voor de algemene omgevingmonitoring voor het Vlaamse beleid en zal de kritische paden uittekenen waarlangs de aangeboden referentiekaders op demografisch, macro-economisch en sociaal-cultureel vlak kunnen bijdragen tot de integratie van de operationele plannen die per beleidsdomein uitvoering zullen geven aan het regeerbeleid.

Datawarehouse statistiek

Na een doenbaarheidsonderzoek in 2001 en een stapsgewijze uitwerking van enkele voorbeeldtoepassingen in een ontwikkelingsomgeving, is sinds september 2002 een eigen APS-productieomgeving operationeel. Via een COGNOS-upfront toepassing wordt het APS_DWH meteen ook opengesteld via de vernieuwde APS_Website (www.apsdwh.vlaanderen.be)

Tot op heden werd in totaal 740.000 euro uitgegeven aan dit project waarvan 1/3 ten laste van het budget van programma 21.1, het overige deel werd gefinancierd door het informaticabudget van het departement (progr.99)

Essentieel in de DWH-aanpak is het feit dat alle beschikbare data een grondig kwaliteitscontroleproces (uitgevoerd in Datastage) doorlopen en nadien opgeslagen worden in een multi-dimensionele database. Deze vormt de unieke bedrijfswaarheid: alle bewerkingen en rapporteringen gebruiken deze kwaliteitsvolle brondata als enig vertrekpunt. Het feit dat in het datawarehouse de bestanden in de meest gedesaggregeerde vorm worden opgeslagen, is een belangrijk voordeel. De statistiekgebruiker is niet meer afhankelijk van traditionele indelingen en klassen (vb. geen leeftijdsklassen maar per geboortjaar)

Zoveel mogelijk beschikbare dimensies worden opgeslagen op een uniforme manier voor alle reeksen. Dit komt het multiple gebruik ten goede (tijd, geografische indeling, geslacht en andere kenmerken)

Na verloop van tijd zullen de bestaande interactieve databanken zoals de Basiskaart Vlaanderen (GIS-toepassing) en de Gemeentelijke interactieve databank verdwijnen omdat alle aanwezige gebruikersfunctionaliteiten via de nieuwe COGNOS-toepassingen rechtstreeks vanuit het DWH kunnen gerealiseerd worden. Voor de gebruikers is dit een

vereenvoudiging op voorwaarde dat ze vertrouwd geraken met vele mogelijkheden die hen geboden worden via deze datawarehousetechnologie.

Alle internetgebruikers kunnen als gast toegang krijgen tot een aantal standaardrapporteringen (tabellen met grafieken of kaarten) Op vraag kan men een hoger niveau van toegang krijgen. Gespecialiseerde gebruikers kunnen zelf kubussen samenstellen.

Systematisch wordt het aanbod verder uitgebouwd en continu geactualiseerd. Vandaag is er reeds een vrij uitgebreid cijferaanbod inzake demografie, economie, arbeidsmarkt en verkeersveiligheid.

In 2002 zijn ook reeds de eerste resultaten van samenwerkingsverbanden met andere statistiekproducenten of -verzamelaars zichtbaar. We vermelden hier de structurele samenwerking met de cel stedenbeleid van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden en de MIS-teams van EWBL en WVC.

II. NIEUWE BELEID 2003

Als aanloop naar de reorganisatie van de diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zullen een aantal basisactiviteiten en projecten worden gecontinueerd. Het gaat om initiatieven met een organisatiebreed en domeinoverschrijdend karakter.

1. *Het versterken van het eenloketstatistiek*

Tot op heden ging men ervan uit dat de databanken van uitbestede onderzoeken bij de onderzoeksinstanties bleven die het veldwerk, de datamodellering en -analyse hadden verricht. Hierdoor worden echter kansen gemist voor diepgaander analysewerk op gegevens waarvoor reeds financiering is uitgegeven, voor vergelijkend onderzoek in de tijd, voor gebruik van databanken als secundair bronnen materiaal in andere studies,....

Een centraal archief waaraan in andere landen reeds jaren is gewerkt (bvb. Steinmetz-archief en Wetenschappelijk Statistisch Agentschap in Nederland) vraagt veel middelen. De verschillende departementen, en later ministeries, moeten daarom mee zorg dragen voor hun databeheer. Een eerste stap voor een goed informatiemanagement is dat in de overeenkomsten met de onderzoeksinstanties bepalingen worden opgenomen met betrekking tot de overdracht van de databanken en onder welke voorwaarden (gecleand, gedocumenteerd, geanonimiseerd) De administratie Planning en Statistiek zal modelbepalingen uitwerken en kwaliteitsrichtlijnen opstellen die de departementen moeten opvolgen inzake archivering van deze bestanden.

De administratie Planning en Statistiek is reeds aangesteld als meldpunt inzake surveyonderzoek in opdracht van de Vlaamse regering. Ze zal daarbij aansluitend het overzicht bijhouden van de gearchiveerde bestanden en de voorwaarden waaronder deze gegevens toegankelijk zijn voor derden. Ze treedt op als draaischijf en onderhandelaar maar de verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg en de ontsluiting liggen decentraal.

In 2003 zal ook verder medewerking worden verleend aan de implementatie van een uniek systeem van contentmanagement waarvoor over heel de organisatie een zelfde informaticatool zal worden toegepast. Het systeem zal web-enabled, gedistribueerd en modulair zijn zodat informatie door de producenten decentraal kan worden ingevoerd (overeenkomstig afgesproken processtappen met autorisaties) en informatiepakketten door

de gebruikers kunnen worden samengesteld in functie van de eigen informatiebehoefte. In 2001 werd reeds een doenbaarheidstudie uitgevoerd voor de APS website en een optimaal procesverloop voor de verschillende functionaliteiten uitgetekend.

Dit project kadert mee in het e-governementbeleid dat de Vlaamse overheid nog deze legislatuur wil realiseren. De APS website maakt deel uit van de cluster 'beleid' waarin een vlotte interactieve communicatie tussen de overheid en de burger wordt beoogd.

2. *Beleidsmonitoring op strategisch niveau*

De administratie Planning en Statistiek zal optreden als coördinator en in de meeste gevallen als de belangrijkste leverancier van statistieken voor de opvolgingsrapporteringen die betrekking hebben op het algemeen regeerbeleid.

We vermelden in dit kader de opvolging van het pact van Vilvoorde waarvan de regelmatige monitoring op basis van indicatoren is aangekondigd in de Septemberverklaring.

In 2003 zal de tiende editie van VRIND worden uitgegeven met een algemeen overzicht van de realisaties die kunnen worden opgetekend in de verschillende beleidsdomeinen. De resultaten worden geduid in het kader van de vooropgestelde beleidsdoelen. In VRIND 2002 zal de focus worden gelegd op twee horizontale thema's met name gender en duurzaamheid.

Bij de monitoring zal nog meer dan voorheen aandacht uitgaan naar de kwaliteitsborging. Deze kan verder bouwen op de kwaliteitsrichtlijnen die in het kader van de integrale kwaliteitszorg inzake statistiek zullen worden uitgetekend. Bij monitoring is de dimensie 'relevantie' van bijzonder belang. De indicatoren moeten eenduidig weergeven wat ze beweren te meten en moeten door de stakeholders ook aanvaard worden. Ze moeten aansluiten bij de informatiebehoefte van de opdrachtgever en de andere stakeholders. Het Steunpunt bestuurlijke Organisatie zal de komende jaren in het kader van de beheersovereenkomst (tot 2006) een model voor kwaliteitsopvolging en –controle met betrekking tot monitoring opstellen aan de hand van internationaal vergelijkend onderzoek en goede voorbeelden in binnen- en buitenland.

Monitoring op strategisch niveau wil vooral de outcomes van de strategische krachtlijnen opvolgen. Het meetbaar baren van de effecten van het overheidsoptreden in het breed sociaal-maatschappelijk, macro-economisch, ecologisch kader is geen eenvoudige opdracht en vergt inzicht in oorzaak-gevolgrelaties. Gegevens zijn veelal niet rechtstreeks af te leiden uit administratieve registers. Surveyonderzoek kan een oplossing bieden omdat feitelijk gedrag, houdingen en gedragingen in relatie kunnen worden gebracht met achtergrondvariabelen. De APS survey over de culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen van Vlamingen vormt sinds 1996 reeds een veel geconsulteerde bron voor effectmetingen. In 2003 zal een bijzondere focus liggen op levenslang leren en de houding ten overstaan van ICT en nieuwe technologie.

3. *Het uitbouwen van een performant kwaliteitszorg systeem*

Een integrale kwaliteitszorg inzake statistiek moet ervan uitgaan dat in elke fase van het productieproces, gaande van de definitie van de variabelen, over dataverzameling, databaseer tot data-analyse, geldigheidsproblemen kunnen optreden.

De opdracht van de administratie Planning en Statistiek, en later de Studiedienst, is de diensten advies te verlenen bij het opzetten van kwaliteitssystemen. De diensten zullen worden bijgestaan bij het ontwikkelen van een systeem van interne controle waarbij zij voor de verschillende fasen mogelijke de risico's op geldigheid, onvolledigheid, beperkte

relevantie, laattijdigheid, toegankelijkheid, vergelijkbaarheid, coherentie met andere statistieken,... zelf inschatten en binnen hun diensten maatregelen treffen die de risico's tot het laagst mogelijke niveau herleiden. De aanbevelingen van Eurostat inzake kwaliteitszorg moeten hierbij als leidraad dienen.

In de geest van een lerende organisatie zal dit vooral bestaan in het aanreiken van aanbevelingen tot verbetering van de kwaliteit van de statistiekproductie

De handleiding over kwaliteitsvol procesverloop van surveyonderzoek is reeds een goed uitgewerkt voorbeeld van de beoogde aanpak.

Naast individuele ondersteuning op maat zullen vanuit de centrale autoriteit ook algemeen geldende richtlijnen worden uitgevaardigd die door de organisaties zullen moeten worden geïmplementeerd. De kwaliteitsrichtlijnen zullen eerst binnen APS worden uitgetest en toegepast zodat nadien met enig gezag kan worden opgetreden.

De APS survey zal als pilootproject worden gescreend.

Nadien zullen de andere diensten worden overtuigd een charter te ondertekenen waarin ze zich engageren zo betrouwbaar mogelijke statistieken te produceren, deze zorgvuldig te beheren en waar relevant voor andere domeinen (niet louter beheersmatige statistieken) ook ter beschikking te stellen. Op termijn kunnen kwaliteitsaudits worden georganiseerd. Er onderdeel van deze kwaliteitsbewaking is het toezicht op het correct toepassen van de regelgeving inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer door de diensten van de Vlaamse overheid.

Een globaal en geïntegreerd kwaliteitsstelsel is essentieel om op federaal en internationaal niveau erkend te worden als officieel statistisch stelsel en in die hoedanigheid ook toegang te krijgen tot atomaire databanken. Dit is belangrijk voor het studiewerk ten behoeve van het regeerbeleid maar ook voor de efficiëntere en effectieve uitvoering van beleidsdoelen.

4. Operationalisatie van de regionale inputoutputtabel

Uit literatuuronderzoek blijkt dat er momenteel geen betere methodes bestaan dan degene die in 2000 werd uitgewerkt door de KULeuven (prof. Buyst). Een grondige bottom up benadering zou verhoudingsgewijs te veel middelen vereisen in vergelijking met de te verwachte resultaten. Er zal op methodologisch vlak kennis worden uitgewisseld met het Planbureau en de TES (wetenschappelijk instituut) langs Waalse kant.

Het Planbureau kan ten vroegste tegen eind 2002 de I/O tabel 1995 leveren, opgesteld volgens de ESR95 nomenclatuur. De tabel met betrekking tot 2000 (vijfjaarlijkse oefening) is tegen eind 2003 beloofd. Daarom zal via gekende en aanvaarde schattingsmethodes de federale I/O tabel van 1995 worden geactualiseerd en vervolgens worden opgesplitst naar het regionale aandeel op basis van beschikbare parameters. Het PASO onderzoek is hierbij een kritische factor. De verwachtingen blijven nochtans positief zodat tegen einde 2003 een redelijk betrouwbaar instrument beschikbaar is om structuuranalyses te maken en simulatieoefeningen uit te voeren.

In het najaar 2002 zullen gesprekken plaats hebben met het Planbureau om na te gaan welke synergiën er kunnen ontstaan op langere termijn onder meer voor de opmaak van regionale inputoutputtabellen (bottom up)

5. Vlaanderen een plaats geven in het nationale en internationale statistisch systeem

Het Vlaams Parlement nam in 1999 reeds het standpunt in dat de Vlaamse overheid alle statistische onderzoeken kan verrichten, die ze nodig acht ter ondersteuning van het beleid waarvoor ze bevoegd is. Dit impliceert dat statistisch onderzoek de toegewezen bevoegdheden volgt.

Eerst en vooral moet de Vlaamse overheid haar Vlaams statistisch systeem zelf vorm geven en aan hoge kwaliteitsstandaarden doen beantwoorden. Pas dan kan ze enig gezag en autoriteit verwerven inzake statistiek en zich als gesprekspartner doen gelden op het federale en internationale niveau.

Met de opmaak van een statistisch meerjarenprogramma per beleidsdomein is een instrument gecreëerd waarmee de inspanningen van de diensten van de Vlaamse regering en VOI's zichtbaar worden en de vorderingen systematisch worden opgevolgd. Het licht ook de lacunes op die nog steeds bestaan om decreten te kunnen onderbouwen, de uitvoering te voorzien van de nodige achtergrondinformatie en de beleidseffecten te kunnen duiden en de positie van Vlaanderen in internationale context te kunnen inschatten.

In 2003 zullen de actieprogramma's van alle beleidsdomeinen verder worden opgevolgd en zonodig worden bijgestuurd. De verantwoordelijkheid voor de realisatie van de aangekondigde initiatieven ligt bij de diensten (decentraal model)

Voor een aantal lacunes is een aanpak op hoger niveau wenselijk. Vandaar dat de Vlaamse overheid op federaal niveau al meerdere keren heeft aangedrongen op overleg. De opmaak van het Geïntegreerd Statistisch Programma op federaal niveau moet een doorbraak brengen in klachten inzake ontbreken van regionale representativiteit van sommige databestanden, het gebruik van afwijkende nomenclaturen, het naast elkaar blijven bestaan van surveys naar dezelfde doelgroepen, de moeilijke toegang tot atomaire databanken. De vragen van de Vlaamse overheid naar het federale niveau kunnen rond volgende clusters worden samengevat:

- Algemene economische indicatoren: totale binnenlandse vraag, spaarquote en arbeidsproductiviteit
- Werkgelegenheid: aspecten van kwaliteit van de arbeid, genderaspecten inzake loon
- Innovatie en onderzoek: bestedingen inzake ICT, risicodragende investeringen
- Sociale statistieken: verkeersongevallen
- Milieu: industrieel en nucleair afval, waterwinning als % jaarlijkse beschikbaarheid van water

Ook op het internationale niveau wenst de Vlaamse overheid een groter impact te krijgen omdat steeds meer statistieken betrekking hebben op geregionaliseerde bevoegdheden. Het NIS moet hierbij haar coördinerende rol vervullen door de Gewesten en Gemeenschappen vooraf te consulteren, vooraleer een standpunt in te nemen op officiële bijeenkomsten van internationale statistiekinstanties (zoals Eurostat)

Recent bezorgt het NIS aan de leden van de Hoge Raad voor Statistiek de agenda van het Comité van het Statistisch Programma van Eurostat. De leden van de Hoge raad voor Statistiek (waarin de Vlaamse overheid drie vertegenwoordigers heeft) kunnen reageren en voorstellen formuleren die door het NIS als enig (voorlopig) erkende statistiekinstantie op internationaal niveau, in de discussie zullen worden ingebracht. Op termijn vragen we als geaccrediteerde statistiekinstantie binnen het Belgisch statistisch systeem ook rechtstreeks betrokken te worden bij het internationale overleg, zeker als het gaat om domeinen waarvoor de gewesten belangrijke verantwoordelijkheid dragen.

6. Een performant gemeenschappelijk datawarehousenetwerk .

In 2003 wordt het APS-datawarehouse verder structureel verankerd in de interne organisatiestructuren eerst nog in die van APS en vervolgens in die van de nieuwe studiedienst van de Vlaamse regering.

Om een performant systeem operationeel te houden moeten voldoende 'human resources' aanwezig zijn. Dit is geen eenmanszaak. Er moet voldoende competentie aanwezig zijn voor elk onderdeel van de datamanagementcyclus: invoer en cleaning van gegevens, opslag ervan in de multi-dimensionele database, aanmaak aangepaste extractiedatabases, uitwerken rapportagedocumenten, analyse van de gegevens en beschikbaar stellen van de gegevens. De huidige en toekomstige datacel moet haar rol als centrale datadraaaischijf optimaal kunnen vervullen in de eerste plaats om te voldoen aan de studie- en monitoringopdrachten van de studiedienst zelf. De nodige opleidingen worden voorzien en in het kader van een lerende organisatie zal er ook veel van wederzijdse ervaringen worden geleerd.

In 2003 zal er ook verder werk worden gemaakt van de netwerkvorming als opstap naar een goed functionerend Vlaams statistisch informatiesysteem. Men dient hierbij uit te gaan van het principe dat de verschillende DWH-equipes gelijkwaardige partners zijn. Ze zijn elkaars leveranciers en afnemers. Voor een efficiënte werking moeten de verschillende datawarehouseprojecten in het ministerie wel verplicht worden informatie met elkaar uit te wisselen, hun standaarden onderling af te spreken, gezamenlijke oplossingen uit te werken voor zowel technische als inhoudelijke vraagstukken. Op die manier vormen ze samen een gedistribueerde en digitale Vlaamse statistiekinfrastructuur. Via een aangepaste digitale netwerkvorming liggen vele samenwerkingskansen voor het grijpen. APS zal in haar rol van coördinator van het Vlaamse statistisch systeem nieuwe stappen ondernemen om de partners samen te brengen en een regie helpen opzetten over wie wat doet aan de kant van aankoop, cleaning, opslag en verspreiding van gegevens.

Met de externe statistiekleveranciers (federale instanties, private organisaties, andere Vlaamse overheden) worden verder structurele afspraken gemaakt voor de systematische en tijdige levering van bestanden. Zo kunnen steeds de meest recente cijfers ingevoerd en gebruikt worden door alle Vlaamse overheden.

Veel aandacht dient uit te gaan naar de creatie van unieke referentienummers: pas dan is een duurzame en systematische koppeling tussen diverse bestanden op de verschillende aggregatieniveaus (federaal, Vlaanderen, gemeenten, individueel) mogelijk. Technisch bestaat de mogelijkheid om met unieke codes te werken. Er moet op dit vlak nog onderhandeld worden met de federale overheid voor het gebruik van het ID van het Rijksregister en het bedrijvenregister van de RSZ. Maar ook op het Vlaamse niveau kan er nog bijgedragen worden tot een verdere vereenvoudiging van registraties door het verlenen van autorisaties aan overheidsdiensten voor welbepaald gebruik van databanken die door Vlaamse overheidsdiensten worden beheerd. De administratie Planning en Statistiek kan hierbij optreden als neutrale bemiddelaar.

III OVERZICHT VOLGENS DOELSTELLINGEN BELEIDSNOTA STATISTIEK

DOELSTELLINGEN Beleidsnota statistiek	ACTIES 2003	OPVOLGING	BEGROTING 2003
Coördinatie statistiekbeleid en uitbouw eenloket	Beheer databanken van uitbestede onderzoeken regelen (samen met meldpunt surveys) Implementatie van contentmanagementprincipes op APS website als onderdeel van e-governement Meldpunt surveys i.o.v Vlaamse overheid Coördinatie op het Vlaamse niveau door het Vlaams Statistisch meerjarenprogramma te realiseren	Overzicht van kwaliteitsvol opgeslagen databestanden bij diverse departementen. APS Website volgens MVG standaard en inpasbaar in vlaanderen.be (modulair en gedistribueerd) Actuele en volledige inventaris+ bemiddeling Opvolgingsrapportering SMP	Informatica: e-gov
Prioriteit beleidsmonitoring	Verantwoordelijk voor monitoring van strategische beleidsopties Standaardrapporten over alle domeinen Methodologisch goed onderbouwde effectmetingen	Opvolging pact Vilvoorde, Top Lissabon VRIND, Profiel Vlaanderen Samenwerking met steunpunt Bestuurlijke organisatie op methodologisch vlak Bijdrage vanuit APS survey	Progr.21.1: Drukwerk Co-financiering SBOV Veldwerk survey
Beter gebruik van kwaliteitsvolle en gevalideerde statistieken	Kwaliteitsrichtlijnen uittekenen en toepassen binnen APS Kwaliteitszorgsystemen opzetten binnen de diensten van het MVG (later)	Proces APS survey screenen Medewerking van de diensten dmv charter met engagement tot naleving van kwaliteitsrichtlijnen	Progr.21.1: Survey
Beter gebruik van kwaliteitsvolle en gevalideerde statistieken	Operationalisatie van regionale inputoutputtabel	Ventilatie van regionale cijfers en actualisatie van regionale I/O tabel 1995 door Planbureau geleverd	Progr 21.1 Aankoop data Cofinanciering voor regionale opdeling van databanken
Internationaal vergelijkbare statistieken	Samenwerking met het federale systeem op overlegde basis	Geïntegreerd statistisch meerjarenprogramma dat rekening houdt met regionale vragen	

Uitbouw van datawarehouse Netwerk	APS-DWH versterken (competent personeel, middelen voor nieuwe data) Netwerkvorming met DWH	Nog meer kubussen Afspraken met andere DWH inzake aankoop, cleaning, opslag en verspreiding	Progr 99: informatica Progr 21.1: DWH
--------------------------------------	---	---	--